

Nr 796

KUNGL. MAJ:TS OCH RIKETS STÄNDERS

fastställda

RIKSDAGSORDNING,

dat. Stockholm den 22 juni 1866,

med de därefter, och sist vid riksdagen i Stockholm år 1969, av Konungen och riksdagen antagna förändringar.¹

Vi Carl, med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att sedan Rikets Ständer i grundlagsenlig ordning antagit det av Oss framställda förslag till ny riksdagsordning, så äger denna riksdagsordning, jämlikt 82 § regeringsformen, kraft av grundlag, sådan den ord för ord härefter följer:

Vi efterskrivne Sveriges Rikes Ständer, grevar, friherrar, biskopar, ridderskap och adel, prästerskap, borgerskap och menige allmoge, som nu, å egne och hemmavarande medbröders vägnar, till allmän riksdag församlade äro, göra veterligt: att, sedan Kungl. Maj:t medelst nådig proposition av den 5 januari 1863 till vår prövning, i enlighet med 81 § regeringsformen, överlämnat ett förslag till ny riksdagsordning, så have vi, efter grundlagsenlig behandling av detta viktiga ärende, antagit omförmälda nådigst framställda förslag, så lydande:

Allmänna grunder.

§ 1.²

1. Svenska folket representeras av riksdagen.

Riksdagen består av trehundraftio ledamöter.

Riksdagsmännen kunna i utövningen av sin befattning icke bindas av andra föreskrifter än rikets grundlagar.

2. Skulle med hänsyn till något ärendes särskilda vikt och beskaffenhet prövas nödigt, att före dess avgörande folkets mening inhämtas, må Konungen och riksdagen genom samfällt stiftad lag förordna, att allmän folkomröstning skall anställas, efter vad i regeringsformens 49 § 2 mom. är stadgat.

§ 2.²

Riksdagen skall, i kraft av rikets regeringsform och utan särskild kallelse, sammanträda varje år den 10 januari eller, om helgdag då inträffar, dagen

¹ Se 1969: 22, 24, 26 och 703.

² Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

därefter. Konungen äger sammankalla riksdagen till tidigare dag, om Han finner det erforderligt.

Riksdagens vårsession avslutas senast den 31 maj. Riksdagen äger dock, om synnerliga skäl föreligga, efter hörande av den i 50 § omförmälda talmanskonferensen, besluta att sessionen skall pågå längst till och med den 15 juni.

Har riksdagen enligt 58 § uppskjutit behandlingen av vissa ärenden till höstsession, skola talmännen kalla riksdagen att sammanträda på den dag i oktober, som prövas lämplig. Sessionen skall därefter pågå så länge det erfordras.

Konungen äger inkalla riksdagen till extra session, om Han finner det erforderligt.

Riksdagen skall även inkallas till extra session, om minst etthundrafemton ledamöter begära det och angiva särskilt skäl för sin framställning. Kallelse skall då utfärdas senast till tjugonde dagen efter det begäran framställles.

Riksdagen är avslutad den 31 december. Konungen äger dock, om synnerliga skäl föreligga, besluta att uppskjuta riksdagens avslutande längst till dagen före nästföljande riksdags början, med motsvarande förlängning av utlöpande valperiod.

Om sammankallande av riksdagen i vissa särskilda fall gäller vad i 91, 92, 93 och 94 §§ regeringsformen är stadgat därom.

§ 3.¹

Riksdagens ledamöter utses genom val för en tid av tre år (ordinarie val), som räknas från början av året efter det då valet skett.

Nytt val i hela riket till riksdagen (nyval) på grund av förordnande enligt 108 § regeringsformen gäller endast för tiden från och med den dag, då den nyvalda riksdagen sammanträder första gången, till utgången av löpande treårsperiod.

§ 4.

Ej må någon riksdagsman förmenas att sin riksdagsmannabefattning utöva; dock gäller under krigstid undantag härutinnan för militärpersoner, då de av Konungen i rikets tjänst beordras.

§ 5.¹

Har förordnande om nyval meddelats enligt 108 § regeringsformen, må riksdagssession avbrytas. Beslut därom meddelas av Konungen på statsministerns begäran.

När nyval har hållits, skall den nyvalda riksdagen sammanträda inom tre månader från förordnandet om valet å tid som Konungen bestämmer.

§§ 6—12.²

(Paragraferna upphävda, se 1969: 22.)

Val till riksdagen m. m.¹§ 13.¹

Ordinarie val till riksdagen förrättas å tid i september som föreskrives i vallagen.

Nyval på grund av förordnande enligt 108 § regeringsformen förrättas så snart det kan ske.

¹ Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

² Angående fortsatt giltighet av paragraferna se övergångsbestämmelserna.

§ 14.¹

Val till riksdagen är omedelbart och sker med slutna sedlar. Varje röstande har en röst.

Rösträtt tillkommer den som är svensk medborgare och uppnått nitton års ålder senast under kalenderåret närmast före valet. Den som på grund av domstols förklaring är eller efter uppnådd myndighetsålder skall förbli omyndig äger dock ej rösträtt.

Till efterrättelse vid val skall finnas röstlängd. Rösträtten skall enligt närmare bestämmelser i vallagen grundas på förhållandena vid tiden för röstlängdens tillkomst, även om förändring inträffar före valet.

§ 15.¹

För val till riksdagen är riket indelat i valkretsar enligt vad som föreskrives i vallagen.

§ 16.¹

1. Mandaten i riksdagen fördelas mellan partier. Med parti avses varje politisk sammanslutning eller grupp av väljare, som uppträder i val under särskild beteckning (partibeteckning).

2. Av mandaten äro trehundredtio fasta valkretsmandat, vilka fördelas mellan partier på grundval av valresultatet i varje valkrets. Antalet fasta valkretsmandat i varje valkrets fastställs för tre år i sänder på grundval av en beräkning av förhållandet mellan antalet röstberättigade i valkretsen och antalet röstberättigade i hela riket enligt närmare föreskrifter i vallagen.

Övriga fyrtio mandat äro utjämningsmandat, vilka först fördelas mellan partier på grundval av valresultatet i hela riket och därefter tillföras valkretsar.

För varje mandat, som parti erhållit, utses i vederbörande valkrets en riksdagsledamot enligt föreskrifter som meddelas i vallagen.

3. Endast parti, som fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, är berättigat att delta i fördelningen av mandaten. Parti, som fått färre röster, äger dock delta i fördelningen av de fasta valkretsmandaten i valkrets, där partiet fått minst tolv procent av rösterna.

§ 17.¹

1. De fasta valkretsmandaten fördelas inom varje valkrets proportionellt mellan de partier som äro berättigade att delta i mandatfördelningen i kretsen. Härvid tilldelas mandaten ett efter annat det parti som för varje gång uppvisar det största jämförelsetalet. Jämförelsetalet erhålles, så länge parti icke tilldelats något mandat, genom att partiets röstetal i valkretsen delas med 1,4 och därefter genom att röstetalet för varje gång delas med det tal som motsvarar dubbla antalet mandat, som partiet redan erhållit i valkretsen, ökat med ett.

2. Utjämningsmandaten fördelas mellan de partier, som fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, på sådant sätt att fördelningen av samtliga mandat i riksdagen, med undantag av de fasta valkretsmandat som tillfallit parti med mindre än fyra procent av rösterna, blir proportionell mot de i fördelningen deltagande partiernas röstetal i hela riket. Vid bestämmande av det sammänlagda antal mandat i riksdagen som parti skall ha för att bli proportionellt representerat tillämpas fördelningsregeln i 1 mom. på hela riket som en valkrets. Varje parti tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att detta antal skall uppnås.

Har parti vid fördelningen av de fasta valkretsmandaten erhållit flera man-

¹ Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

dat än som motsvarar den proportionella representationen för partiet enligt första stycket, bortses vid fördelningen av utjämningsmandaten från partiet och de fasta valkretsmandat det erhållit.

3. Av de utjämningsmandat som parti erhållit tillföres det första den valkrets där partiet efter fördelningen av de fasta valkretsmandaten uppvisar större jämförelsetal än i övriga valkretsar. Återstående utjämningsmandat tillföras ett efter annat den valkrets där partiet för varje gång uppvisar störst jämförelsetal vid fortsatt tillämpning av fördelningsregeln i 1 mom. på partiets röstetal i valkretsarna.

§ 18.¹

Har parti i någon valkrets erhållit flera mandat än antalet på partiets valsedlar upptagna namn, som avse själva valet och ej endast utseende av efterträdare till avgången ledamot, flyttas överskjutande mandat, med motsvarande tillämpning av 17 § 3 mom., till annan valkrets, där partiet deltagit i fördelningen av fasta valkretsmandat.

Kan mandat ej besättas enligt första stycket, skall mandatet vara obesatt under den tid för vilken valet gäller.

§ 19.¹

Uppkomma lika tal vid tillämpning av 17 eller 18 §, avgöres företrädet genom lottning.

§ 20.¹

För en var, som blivit utsedd till ledamot av riksdagen, skall, på sätt i vallagen närmare stadgas, fullmakt ofördröjligen utfärdas i två exemplar, av vilka det ena överlämnas åt den valde och det andra insändes till det departement, till vilket justitieärendena höra.

§ 21.¹

Vill ledamot av riksdagen befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, under tid då session ej pågår, hos Konungens befallningshavande.

§ 22.¹

Besvär över val till riksdagen anföras hos Konungen enligt föreskrifter i vallagen. Besvären prövas av regeringsrätten.

Skall på grund av utgången av besvär över val till riksdagen valet göras om i en eller flera valkretsar, gälla likväl de fullmakter som utfärdats för riksdagens ledamöter till dess nya ledamöter blivit utsedda.

§ 23.

Ledamot av riksdagen äger av statsmedel åtnjuta arvode och reseersättning. Närmare bestämmelser härom meddelas i en av Konungen och riksdagen samfällt beslutad stadga.

§ 24.¹

Rösträtt må ej utövas av annan än den som inställer sig personligen vid valförrättning. I vallagen må dock för särskilda fall bestämmas att rösträtten må utövas i annan ordning.

§ 25.¹

Äro i någon valkrets valsedlar till större antal än hälften ogiltiga, skall valet göras om där.

§ 26.¹

Endast den som är myndig och upptagen i röstlängd såsom röstberättigad kan vara ledamot av riksdagen.

¹ Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

§ 27.¹

(Paragrafen upphävd, se 1969: 22.)

§ 28.²

1. Medan session pågår göres hos Konungen av riksdagens talman anmälan om de ledigheter inom riksdagen, vilka skola under samma eller förenästa riksdag fyllas, varefter Konungen anbefaller Dess befallningshavande föranstalta, att riksdagsmän utses i de avgångnes ställe.

2. Om ledighet genom ledamots avgång uppstår under tid, då session ej pågår, åligger Konungens befallningshavande att så förfara, som i 1 mom. är sagt.

§ 29.²

Riksdagsman må ej, medan session pågår, sin befattning sig avsäga, utan att han visar sådant hinder, som godkännes av riksdagen; dock att härigenom ingen ändring sker i vad ovan är sagt om rätt att vid valtillfälle riksdagsmannauppsdrag sig avsäga.

§ 30.²

Befinner sig riket i krig eller krigsfara, må, om det finnes oundgängligen nödvändigt, Konungen och riksdagen gemensamt besluta, att val till riksdagen skall uppskjutas, dock högst ett år från det valet bort äga rum, och att valperiod, som skolat utlöpa, förlänges med ett år. Härvid må tillika bestämmas, att giltighetstiden för det val, som äger rum i stället för det uppskjutna, skall förkortas med ett år. Beslut, som här avses, må kunna upprepas.

För beslut av riksdagen, som i första stycket sägs, erfordras, att minst tre fjärdedelar av de röstande vid votering instämt i beslutet.

Förlängning av valperiod medför ej inskränkning i rätten att förordna om nyval enligt 108 § regeringsformen.

Riksdagens början och avbrytande av riksdagssession.²

§ 31.

Riksdagen skall sammanträda i rikets huvudstad utom i de fall, då fiendes framträngande eller pest eller andra lika viktiga hinder göra det omöjligt eller för riksdagens frihet och säkerhet vådligt. Konungen tillkommer då, på sätt regeringsformen i 50 § stadgar, att annan riksdagsort utsätta och kungöra.

§ 32.²

1. Innan riksdagen sammanträder, företages inför chefen för det departement, till vilket justitieärendena höra, eller den Konungen i hans ställe förordnar, i närvaro av tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret granskning av de till departementet inkomna, för riksdagens ledamöter utfärdade fullmakter. Denna granskning, som har till föremål att undersöka, huruvida fullmakterna blivit i föreskriven form utfärdade, skall vara fulländad sist å dagen före riksdagens början. Inkommer fullmakt efter riksdagens början, skall sådan granskning, som nyss är sagt, genast verkställas.

2. Riksdagen tillkommer dock sedan att pröva behörigheten till riksdagsmannakallets utövande, ej mindre för sådana dess medlemmar, vilkas fullmakter ej blivit godkända, än även för dem, emot vilka eljest, till följd av denna grundlag, anmärkning förekommer. Den, om vars riksdagsmannas

rätt fråga är hos riksdagen väckt, bibehåller emellertid sin befattning såsom ledamot, intill dess han blivit därtill obehörig förklarad.

§ 33.¹

1. Så snart riksdagen sammanträtt och berättelse om förloppet av den i 32 § 1 mom. föreskrivna granskningen blivit av chefen för det departement, till vilket justitieärendena höra, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad riksdagen, välje riksdagen bland sina ledamöter talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. Talmännen väljas var för sig i nu nämnd ordning. Vid valet tillämpas acklamationsförfarande, om ledamot ej begär att valet skall förrättas med slutna sedlar.

Förrättas valet med slutna sedlar, är den vald som erhållit mer än hälften av de avgivna rösterna. Uppnås icke sådan röstövertikt, förrättas nytt val. Får ej heller då någon mer än hälften av de avgivna rösterna, förrättas ett tredje val mellan de två som vid den andra omröstningen uppnått de högsta röstetalen. Vid tredje omröstningen är den vald som erhållit de flesta rösterna. Uppkomma lika röstetal i andra eller tredje omröstningen, avgöres företrädet genom lottning.

2. Innan val enligt 1 mom. ägt rum, föres ordet av den närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevistat, och, där två eller flera ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den av dem, som är till levnadsåren äldst.

3. Där talman eller vice talman under riksdag med döden avgår eller sin befattning frånträder, välje riksdagen så snart ske kan ny talman eller vice talman.

4. Vid samtidigt förfall för både talmannen och vice talmännen utses under ordförandeskap, som i 2 mom. sägs, en av riksdagens övriga ledamöter att tjänstgöra såsom talman, till dess förfallet upphört.

§ 34.¹

Konungen låter offentligen kungöra den av Honom för riksdags öppnande bestämda tid, som ej må utsättas senare än å andra söckendagen efter riksdags början. På den tid skola riksdagsmännen, sedan gudstjänst med dem hållen är, sammankomma på rikssalen, där Konungen eller, då Han så för gott finner, statsministern eller annan statsrådsledamot förer ordet. Vid detta tillfälle låter Konungen till riksdagen överlämna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov, innefattande även förslag rörande sättet att genom bevillningar fylla vad staten utöver de ordinarie inkomsterna erfordrar, ävensom berättelse om vad i rikets styrelse sedan nästföregående riksdags början sig tilldragit. Har Konungen enligt 2 § sammankallat riksdagen till dag före den 10 januari, må dock nämnda proposition och berättelse tillställas riksdagen i annan ordning, dock ej senare än vid det sammanträde som infaller näst efter den 11 januari.

Vid riksdag som sammanträder efter nyval, varom i 108 § regeringsformen stadgas, skall sådan berättelse, som nyss sagts, ej överlämnas och skall proposition angående statsverkets tillstånd och behov framläggas blott om riksstaten icke blivit reglerad.

Då Konungen, på sätt nu är sagt, riksdag öppnat, framföre, vid samma tillfälle, riksdagens talman till Konungen, i riksdagens namn, dess undersåttliga vördnad.

§ 35.¹

Förordnande om nyval enligt 108 § regeringsformen tillkännagives, då session pågår, genom öppet brev, vilket uppläses i riksdagen av statsmi-

¹ Angående fortsatt giltighet av paragrafen se övergångsbestämmelserna.

² Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

¹ Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

nistern eller annan ledamot av statsrådet som Konungen förordnat därtill, och i annat fall genom allmän kungörelse.

Beslut att avbryta riksdagssession tillkännagives genom öppet brev på sätt som föreskrives i första stycket. Efter tillkännagivandet skall sessionen omedelbart avslutas.

Ärendenas beredning.

§ 36.¹

1. Å varje riksdag skola, inom sex dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett utrikesutskott, ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett bankoutskott, fyra lagutskott, ett jordbruksutskott samt ett allmänt beredningsutskott. Dessa riksdagens ständiga utskott skola bestå: utrikesutskottet av sju, konstitutionsutskottet av tjugusju, statsutskottet av fyrtiofem, bevillningsutskottet av tjugusju, bankoutskottet av sju, varje lagutskott av sju, jordbruksutskottet av sju samt allmänna beredningsutskottet av sju ledamöter, vilka riksdagen inom sig väljer.

Riksdagen äger tillsätta särskilt utskott för upptagande av frågor, som tillhöra ständigt utskotts behandling, och på framställning av utskott öka dess ledamotsantal.

2. Finnes fråga äga nära samband med ämne, som tillhör visst ständigt utskotts behandling, må frågan kunna till nämnda utskott hänvisas, ändå att den enligt föreskrifterna i 37—44 §§ skolat handläggas av annat ständigt utskott.

3. Riksdagen utser ock inom sig suppleanter att, när utskottsledamöter avgå eller få förfall, i deras ställe inträda.

4. Å riksdag, som sammanträder efter nyval, varom i 108 § regeringsformen stadgas, skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras.

5. Om val till utskott gäller vad i 75 § finnes stadgat ävensom de bestämmelser, som riksdagen meddelar därom enligt 78 §.

6. Statsrådsledamot må ej deltaga i val till konstitutionsutskott; ej heller må förutvarande statsrådsledamot deltaga i det val till konstitutionsutskott, som följer närmast efter hans avgång.

Statsrådsledamot, justitieråd eller regeringsråd må ej deltaga i utskott, dock att beträffande utrikesutskottet gäller vad i 37 § 2 mom. sägs.

Ej heller må någon, av vilken riksdagen kan fordra redo och ansvar, inväljas i utskott, där redovisning för hans egna ämbetsåtgärder kan förekomma.

§ 37.

1. Utrikesutskottet skall meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå rikets förhållande till främmande makter och ej tillhöra annat utskotts behandling.

2. Då något av Konungen för riksdagen framlagt ärende förekommer till behandling i utskottet, skola alla tillgängliga handlingar delgivas utskottet.

Statsministern och ministern för utrikes ärendena, så ock, när ärendets beskaffenhet därtill föranleder, annan ledamot av statsrådet, må själva eller genom ämbets- eller tjänsteman meddela utskottet muntliga eller skriftliga upplysningar.

3. I den mån Konungen eller utskottet med hänsyn till rikets säkerhet eller andra av förhållandet till främmande makt betingade, synnerligen viktiga skäl finner upplysningar, som meddelas i visst ämne, böra hemliga

¹ Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

hållas, vare utskottets ledamöter till tystnadsplikt förbundna. Ledamot, så ock suppleant, skall första gången han är närvarande vid sammanträde med utskottet avgiva försäkran om tystnadspliktens iakttagande.

§ 38.¹

1. Konstitutionsutskottet tillkommer att granska rikets grundlagar, lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, vallagen, stadgan om ersättning för riksdagsmannauppdragets fullgörande ävensom de föreskrifter, vilka riksdagen fastställer jämlikt 78 §, samt att hos riksdagen föreslå de ändringar däruti, dem utskottet anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa, så ock att meddela utlåtande över de från riksdagen till utskottet hänvisade frågor rörande grundlagarna samt ovan omnämnda lagar och andra föreskrifter.

2. Utskottet skall vidare meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av kommunallagarna samt av lagar och författningar om statsrådets ansvarighet, om antalet statsdepartement och statsråd utan departement, om kommandomål, om rikets vapen och flagga, om allmänt kyrkomöte och om allmän folkomröstning i ämnen, som ej tillhöra annat utskotts behandling.

3. Utskottet åligger ock att granska statsrådets ämbetsutövning och regeringsärendenas handläggning. Härom stadgas i regeringsformen.

4. Utskottet tillkommer jämväl att skilja mellan riksdagen och dess talman, då den senare vägrar proposition.

5. I den mån utskottet, med hänsyn till rikets säkerhet eller andra av förhållandet till främmande makt betingade, synnerligen viktiga skäl, finner i visst ämne meddelade upplysningar böra hemliga hållas, vare utskottets ledamöter till tystnadsplikt förbundna. Ledamot eller suppleant skall första gången han är närvarande vid sammanträde med utskottet avgiva försäkran om tystnadspliktens iakttagande.

§ 39.¹

Statsutskottet, som skall undfå del av Konungens angående statsverkets tillstånd och behov till riksdagen avlåtna proposition och äga tillgång till alla statsverkets räkenskaper och handlingar, åligger att, i den mån det icke gäller jordbruksärenden eller riksdags- och revisionskostnader eller kostnader för riksdagens hus och riksdagens verk, granska, utreda och uppgiva statsverkets tillstånd och förvaltning samt föreslå vad till fyllandet av dess behov erfordras, varvid nödiga indragningar och besparingar böra iakttagas. Utskottet åligger därjämte att, antingen i den ordning 47 § stadgar gemensamt med eller eljest efter samråd med de övriga utskott, vilka handlägga statsregleringsfrågor, förslagsvis beräkna statsverkets ordinarie inkomster, uppgiva huru mycket bör genom bevillningar utgöras samt uppgöra förslag till riksstat.

§ 40.¹

1. Bevillningsutskottet åligger att bereda alla dit från riksdagen hänvisade frågor, som angå föreskrifter om bevillnings utgörande. Utskottet har även att, antingen i den ordning 47 § stadgar gemensamt med eller eljest efter samråd med de övriga utskott, vilka handlägga statsregleringsfrågor, förslagsvis beräkna inkomsterna av de särskilda bevillningarna samt, sedan statsverkets behov blivit utredda och bestämda, föreslå sättet att genom be-

¹ Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

§ 78.¹

Riksdagen fastställer de föreskrifter om riksdagsarbetets bedrivande, ordningen hos riksdagen och utskotten samt inom riksdagen, utskotten och andra riksdagens organ förekommande val ävensom de övriga bestämmelser som anses nödiga till iakttagande jämte grundlagarna. Ej må något införas däri som strider mot grundlag eller annan lag.

Meddelande av riksdagens beslut.

§ 79.

De framställningar till Konungen, vilka riksdagen beslutar, skola, ävensom svaren på Hans till riksdagen avlätna förslag, genom skrivelser till Konungen avlämnas.

§ 80.¹

Från riksdagen utgående expeditioner uppsätts av riksdagens kansli och undertecknas av talmannen.

§ 81.

De allmänna stadgar och förordningar, vilka Konungen och riksdagen gemensamt beslutit, skola endast i Konungens namn och med Dess underskrift utfärdas.

§ 82.¹

De i riksdagen förda protokoll och övriga riksdagshandlingar skola på statens bekostnad, så tidigt ske kan, av trycket utgivas, de senare fullständigt och protokollen i den mån riksdagen förordnar.

Övergångsbestämmelser²

1. Riksdagsordningen skall tillämpas i sin nya lydelse från och med den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna skall dock tillämpas även dessförinnan beträffande val till riksdagen som avser uteslutande tid efter utgången av år 1970.

Ordinarie val till riksdagen enligt 3 § första stycket i paragrafens nya lydelse skall äga rum första gången år 1970.

Meddelas beslut enligt 30 § om uppskov med valet till riksdagen i september 1970 och om förlängning av de vid utgången av samma år utlöpande valperioderna, medför beslutet motsvarande uppskov med tillämpningen av riksdagsordningen i dess nya lydelse.

2. Löpande valperioder för kamrarnas ledamöter upphör vid utgången av år 1970. De må ej förlängas enligt 2 § sjätte stycket.

3. Vad som föreskrives i 58 § tredje stycket i dess äldre lydelse om inverkan av nya val i hela riket till andra kammaren på fråga om uppskov med behandlingen av ärende avser även val till riksdagen.

4. Sådan nämnd som avses i 69 § skall tillsättas av den riksdag som sammanträder närmast efter det paragrafen i sin nya lydelse trätt i tillämpning.

5. Nytt val av ledamöter och suppleanter i riksdagens löne delegation förrättas av den riksdag som sammanträder närmast efter det 71 § trätt i tillämpning i sin nya lydelse.

6. Vid upprättandet av röstlängd år 1970 skall tillämpas den rösträttsålder som angivits i den nya lydelsen av 14 §.

¹ Angående tillämpningen av den nya lydelsen se övergångsbestämmelserna.

² Övergångsbestämmelserna avser de enligt 1969:22 beslutade ändringarna i riksdags-

Till yttermera visso have vi detta med våra namns och insegels undersättande stadfästade och bekräftade, som skedde i Stockholm den tjugondeandra dagen i juni månad, året efter Kristi börd det ett tusende åtta hundra och på det sextionde sjätte.

På ridderskapets och adelns vägnar:	På prästeståndets vägnar:	På borgareståndets vägnar:	På bondeståndets vägnar:
G. LAGERBJELKE	H. REUTERDAHL	J. G. SCHWAN	NILS LARSON
n. v. lantmarskalk. (L. S.)	talman. (L. S.)	n. v. talman. (L. S.)	n. v. talman. (L. S.)

Detta allt, som föreskrivet står, vele Vi ej allenast Själve för oryggelig grundlag antaga, utan bjude och befalle jämväl i nåder, att alle de, som Oss och Våra efterträdare samt riket med huldhet, lydning och hörsamhet förbundne äro, böra denna riksdagsordning erkänna, iakttaga, efterleva och hörsamma. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivt och bekräftat, samt Vårt kungl. insegel låtit veterligen hänga här nedanför, som skedde i Vår residensstad Stockholm den tjugondeandra dagen i juni månad, året efter Kristi börd det ett tusende åtta hundra och på det sextionde sjätte.

CARL
(L. S.)

ordningen, som gäller 1—3, 5—22, 24—30, 32—36, 38—44, 48—78, 80 och 82 §§ samt rubrikerna närmast före 6, 13, 23, 31 och 50 §§. Angående lydelsen av nämnda paragrafer och rubriker utom 68, 71 och 73 §§ intill dess riksdagsordningen träder i tillämpning i sin nya lydelse se 1965:816. 68, 71 och 73 §§ har intill dess den nya lydelsen av riksdagsordningen träder i tillämpning följande lydelse, som antagits genom de enligt 1969:26, 24 och 703 beslutade ändringarna i riksdagsordningen.

§ 68.

Riksdagens ombudsmän och deras ställföreträdare väljas var och en för tiden från valet till dess sådant val under fjärde året därefter försiggått.

Valen verkställas genom fyrtioåtta för tillfället nämnda valmän, av vilka vardera kammaren inom sig utser tjugufyra. Dessa valmän skola sammanträda till valförrättningen senast å femtonde dagen efter den, då de blivit utsedda. Vid valet gälla enahanda bestämmelser som för val av kamrarnas talmän.

I händelse ombudsman avsäger sig det erhållna förtroendet eller ombudsmans ämbete eljest bliver ledigt, övertages ämbetet omedelbart av den ställföreträdare som utsetts först eller, om två eller flera valts samtidigt, av den till levnadsåren äldste. Riksdagen skall därefter så snart ske kan, för tid och på sätt ovan stadgas, förrätta nytt val av ombudsman. Skulle ställföreträdare avsäga sig det erhållna förtroendet eller bliver eljest hans befattning ledig, äge nytt val av ställföreträdare rum för tid och på sätt ovan är föreskrivet.

§ 71.

Riksdagens löne delegation består av sexton ledamöter, av vilka vardera kammaren inom sig utser hälften. De väljas för tiden från valet, till dess sådant val under fjärde året därefter försiggått, dock att ledamot som dessförinnan avgått ur riksdagen ej vidare skall anses tillhöra delegationen. Har ledamot före den tid, för vilken han valts, avgått ur delegationen, anställs val för den tid som för honom återstått.

Vardera kammaren utser och inom sig suppleanter att när ledamöter få förfall i deras ställe inträda. Suppleanter utses för samma tid som ledamöter.

Vad i 45 § 2 mom. och 75 § 2 mom. är stadgat med avseende å utskott skall äga motsvarande tillämpning beträffande delegationen. Omröstning inom delegationen skall ske öppet. Den som förer ordet i delegationen äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika. Ledamot som ej instämt i delegationens beslut är obetaget att låta sin skiljaktiga mening antecknas.

Innan avtal i förhandlingsfråga träffats eller förhandling eljest slutförts eller förslag